

GASTRONOMİ TEMALI YEREL FESTİVALER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME¹ AN EVALUATION ON LOCAL FESTIVALS ON GASTRONOMY

Menekşe CÖMERT**

Kadir ÇETİN***

Öz

Festivallerin ekonomi, kültür ve turizmin yeniden canlandırılması üzerinde önemli bir etkisi olduğu kabul edilmektedir. Son zamanlarda hızlı büyüme göstermesi nedeniyle turizm açısından düzenlendiği yerleşim yerleri cazibe merkezlerinden biri olarak da düşünülmektedir. Yerel turizm gelişimi açısından farklı festival türleri arasında gastronomi festivalleri en popüler türler arasındadır. Gastronomi festivalleri yalnızca bir yemek tadımı veya yemek deneyimi olmasının dışında turizm deneyimi sağlamaktadır. Ayrıca gastronomi festivalleri bu sayılan olumlu katkılarının yanında yerel yiyecek işletmelerini güçlendirmekte, gıda ve biyolojik çeşitliliğin korunmasını teşvik etmekte ve yerel kimliklerin sürdürülmesine yardımcı olmaktadır. Bu çalışma ile Türkiye’de düzenlenen gastronomi festivallerinin tanımlanması ve tespiti yapılarak gelecekte düzenlenecek gastronomi festivallerine kaynak teşkil etmesi amaçlanmıştır. Bu amacın gerçekleştirilmesi için Kültür ve Turizm Bakanlığı ile belediyelerin web siteleri incelenerek veriler elde edilmiştir ve düzenlenen gastronomi festivalleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gastronomi Festivalleri, Festival, Yemek, Kültür.

Abstract

It is accepted that the festivals are an important influence on the revitalization of economy, culture and tourism. Due to its rapid growth in recent times, it is also considered to be one of the attraction centers for tourism. Among the different types of festivals in terms of local tourism development, gastronomic festivals are among the most popular festivals. Gastronomy festivals provide tourism experience beyond just a meal or dining experience, and gastronomic festivals reinforce local food businesses, encourage preservation of food and biodiversity, and help maintain local identities, in addition to these positive contributions. This study was compiled in order to identify and determine gastronomic festivals organized in Turkey and provide a source for future gastronomy festivals to be organized. In order to achieve this purpose, the sites of the Ministry of Culture and Tourism and the municipalities were examined and data were provided and information about organized gastronomy festivals was given.

Keywords: Gastronomy Festivals, Festival, Food, Culture.

1. Giriş

Festival teriminin etimolojisi “genel eğlence ve şenlik” anlamına gelen Latince kelime olan “festum”dan gelmektedir. Festivaller yerel bir topluluk tarafından belirli periyodlar ile düzenlenen, yörenin simgesi haline gelmiş, toplumun kendine has bir değerini kutlamak veya bir olay ve kişiyi anmak amacıyla yürütülen kültürel, sanatsal ve sosyal içerikli etkinliklerdir (Gürsoy vd., 2004; İmigrî, 2005; Küçük, 2013; McKercher, 2006).

Kısacası festivaller, ürün, hizmet ve gösterilerin ilgilileri ile bulunduğu organizasyonlardır. Bu organizasyonlar çok sayıda (film, müzik, uçurtma, balon uçurma festivalleri vb.) ve çeşitli amaçlarla (kar elde etme, tanıtım, sosyal amaçlı vb.) düzenlenmektedir (Yeoman vd., 2012: 34). Festival türleri arasında bulunan gastronomi (yemek, şarap ya da tarım ürünleri vb.) festivalleri en önde gelen festival türlerindedir.

Gastronomi festivalleri tüm festivallerin yaklaşık olarak % 30’unu (Doğdubay ve İlsay, 2016) oluşturmakta ve buna ek olarak dünya genelinde sayıları gittikçe artmaktadır. Bu festivaller bölgeye özgü yiyecek ürünlerinin sunumu, üretimi, tadımı, yemek tarifleri, kültürel yemek ritüelleri ve törenleri, mutfak kültürleri ve gelenekleri gibi birçok unsuru içinde barındırmaktadır (Cohen ve Avieli, 2004). Tüm bu etkenlerden dolayı yerel yiyecek işletmelerini güçlendirmekte, gıda ve biyolojik çeşitliliğin korunmasını teşvik etmekte ve yerel kimliklerin sürdürülmesine yardımcı olmaktadır (Hall ve Sharples, 2003).

2. Gastronomi festivalleri

Lezzetin ve yemeğin tarihinin insanlık tarihi kadar eski olduğunu ileri sürmek mümkündür. Yeme eylemi insanların varlığını sürdürmesi için temel bir gereksinim olmasına rağmen binlerce yıllık bir süreçte evrimleşmiştir (Pederson, 2012: 36). Bu süreçte sadece ihtiyaç olarak algılanan yeme eylemi, sosyal ilişkilerin, etkileşimlerin gerçekleştiği ve dayanışma ağının olduğu bir etkinlik ve organizasyona dönüşmüştür. Bu

¹ Bu makale, 18. Ulusal Turizm Kongresi’nde sözlü sunumu yapılan bildirinin genişletilmiş ve gözden geçirilmiş halidir.

** Gazi Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları (Sorumlu Yazar)

*** Gazi Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları

gibi nedenlerden dolayı festivallerin ve çeşitli törenlerin (dinsel merasimler, düğünler, eğlenceler, ölümler vb.) toplum tarafından vazgeçilmez bir öğesi olmuştur (Beşirli, 2010; Beşirli, 2011; Sağır, 2012). Yemek bir kültürel biçim olarak festivallerdeki ve çeşitli törenlerdeki konumunu korumasının yanı sıra son dönemde gastronomiye ilişkin deneyimin yaşandığı festivallerde ana unsur olarak yer almaya başlamıştır.

Gastronomi festivallerinde yemek, şarap, tarım ürünleri ve birçok kültürel varlık veya bir kültürü tanıma aracı olan mutfak ana çekim unsuru olarak ele alınmaktadır. Bu festivaller şarap, bira, deniz ürünleri, et ürünleri, özel sebzeler veya özel yemekler üzerine düzenlenebilmektedir (Griffin ve Frongillo, 2003; Hall ve Sharples, 2003; Einarsen ve Mykletun, 2009). Ayrıca gastronomi festivalleri, yemek kültürüne ilişkin örneklerin gözlemlendiği kutlama gerçeğinin merkezinde gastronomiye ilişkin deneyimin yaşandığı festivaller olarak da ifade edilebilir (Cohen ve Avieli, 2004). Bu festivallerde yiyecek, kutlamanın başlıca sebebi olmaktadır. Ayrıca turistlerin özgün ve hatırlanabilir yiyecek içecek deneyimi yaşamasını sağlamakta ve farklı kültürler ile tanışması için fırsat sunmaktadır (Mitchell ve Hall, 2003; Rusher, 2003; Soner, 2013). Gastronomi festivalleri sayesinde turistik çekicilik unsurları zenginleşmekte insanlar üzerinde duygusal etkiler yaratmaktadır.

Son zamanlarda bölgesel, ulusal ve uluslararası çapta düzenlenen gastronomi festivallerinin sayısında artış gözlemlenmiştir. Bu festivaller yerel halkın eğlence ve kültürel anlayışlarının yanı sıra bir destinasyonun gelişmesinde ve ziyaretçilerin ilgisini çekmesinde önemli katkılar sağlamaktadır. Bu sebepten turizm destinasyonlarında gastronomi festivalleri gittikçe önem kazanmaktadır (Cohen ve Avieli, 2004).

Festivallerin ekonomik etkileriyle ilgili yapılan araştırmalarda gastronomi festivallerinin kendi başlarına önemli ekonomik yapılar olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Örneğin, ABD’de düzenlenen Charleston Şarap ve Yemek Festivali, 2011 yılında yerel ekonomiye 7,3 milyon dolar ile rekor bir ekonomik katkı sağlamıştır (Doğdubay ve İlsay, 2016). Ekonomik katkılarına ek olarak kırsal kalkınma hedeflerine katkıda bulunma, kırsal bölgelerde sürdürülebilirliğe katkı sağlama, sezon dışı dönemlerde turist çekmeye olumlu etki yaratma, bölgeyle ilgili farkındalık yaratma ve olumlu bir imaj yaratma için güçlü bir aracı konumunda olması sayılabilir (Dregde ve Whitford, 2011; Kömürçü, 2013).

3. Dünyada gastronomi festivallerinden örnekler

Gıda cinslerinde farklılıklar bulunan dünya genelinde gastronomi festivallerine aşağıdaki bazı örnekler verilebilir.

Hawaii Adası, Maui ve Oahu'daki her yıl ekim ve kasım aylarında gerçekleştirilen “Yiyecek ve Şarap Festivali” bu örnekler arasında sayılabilir. Bu festivale 100’ün üzerinde uluslararası üne sahip şeflerle birlikte, şarap ve alkol üreticileri katılmaktadır. Üç hafta süren festivalde şarap tadımı, yemek pişirme gösterileri, benzersiz geziler ve yerel çiftçilerin, balıkçıların ve çiftlik sahiplerinin sunduğu özel yemekleri yeme fırsatları sunulmaktadır (hawaiiifoodandwinefestival.com. 2017) (Fotoğraf 1).

Fotoğraf 1. Hawaii Food and Wine Festival (rentalescapes.com, 2017)

“International Pinot Noir Celebration” ilk kez 1987’de Oregon ABD’de de gerçekleştirilmiştir. Dünyanın en nitelikli Pinot Noir üzümlerinden elde edilen birinci sınıf şarapları tadabilmek için dünyanın dört bir yanından Pinot Noir severler, Oregon’da buluşmaktadır. Şarabın ön planda olduğu festivale ABD’nin önde gelen şefleri de katılmaktadır. (ipnc.org).

Kaliforniya’da her yıl ocak ayında gerçekleştirilen “Napa Trüf Festivali”nde ise, trüf mutfağıyla ün yapmış meşhur şefler ağırlandmaktadır. Ayrıca bu festivalde dünya mutfağının meraklıları, en iyi trüf uzmanları ve bilim insanları konuk edilmektedir. (napatrufflefestival.com. 2017).

Ayrıca İtalya'nın Piedmont bölgesinde Alba'da 'Truffle Festivali' düzenlenmektedir ve bu festivalde trüfün farklı şekillerde kullanımı görülmektedir. Çikolata, likör, şeker ve fıstık gibi yiyeceklerle farklı formlarda sunumları büyülemektedir (<http://www.birdunyakesfet.com/dunyaca-unlu-iliginc-yemek-festivalleri/>).

Kalifornia Petaluma'da ise Mart ayında dört gün süren 'Özel Peynir Festivali' düzenlenmektedir. Ayrıca İtalya Bra'da iki yılda bir Eylül ayında 'Bra Peynir Festivali' slowfood topluluğu tarafından yapılmaktadır (Doğdubay ve İlsay, 2016).

Yeni Zelanda'da 'Hokikita Vahşi Yaşam Yemek Festivali' sadece bir bölgede değil tüm ülkede kutlanılmaktadır. 'Saksağan turtası', 'dağ istiridyesi' gibi daha önceden hiç tadına bakılmamış farklı yiyecekler bu festivalde sunulmaktadır. Her yıl Mart ayının ikinci cumartesi günü yapılmaktadır. (<https://www.wildfoods.co.nz/>).

İlki 1954 yılında düzenlenen dünyanın en eski istiridye festivali olan International Oyster & Seafood Festivali İrlanda Galway'de her yıl eylül ayında gerçekleştirilmektedir. Deniz ürünleri mutfağından örnekler sergilenen bir gurme festivali olmanın yanı sıra düzenlenen konferanslarla entelektüel açıdan da ziyaretçiler için oldukça faydalı olmaktadır (galwayoysterfestival.com) (Fotoğraf 2).

Fotoğraf 2. International Oyster & Seafood Festivali (verve.ie, 2017)

Paris Notre-Dame Katedrali'nin önünde Mayıs ayında 'Ekmek festivali' yapılmaktadır. Fransızların ünlü baget ekmeği yapılarak yarışmalar da düzenlenmektedir. Festival boyunca günde 3000 üzerinde ekmek üretilmektedir (<https://www.sortiraparis.com/hotels-and-restaurants/fooding/articles/40952-2017-bread-festival-in-paris/lang/en>).

Çin'in güneybatısındaki Xiamen kentinde her yıl 4 Nisan'da başlayarak iki gün evlerde ateşler yakılmamakta ve o günlerde önceden yapılmış soğuk yemekler yenilmektedir (<http://www.hurriyet.com.tr/soguk-yemek-festivali-24823356>).

Her yıl 1-9 Ekim tarihleri arasında Tayland'da Phuket Vejeteryan Festivali düzenlenmektedir. Festivalin amacı katılımcıların et yememesi ve ulusal ekonomiye 40 bin dolar kar ettirmek olarak belirlenmiştir. Festival her yıl yerli ve yabancı katılımcılarıyla büyük bir kitleye ulaşmaktadır (<http://www.hurriyet.com.tr/seyahat/dunyanin-en-iliginc-festivali-phuket-vejetaryen-festivali-40375458>).

İspanya'nın Buñol kasabasında 1994 yılından beri Ağustos ayında "Domates Festivali" (Fotoğraf 3), Ekim ayında İspanya'nın Consuegra köyünde 'Safran Festivali', Traverse City'de her yıl Temmuz ayının ilk haftasında sekiz günlük "Ulusal Kiraz Festivali, Almanya'da her yıl Mayıs ayının ilk Cumartesi günü "Kuşkonmaz Festivali" düzenlenmektedir (Bellows, 2011: 10-87). Bunlar dünya genelinde festivallere verilebilecek birkaç örnektir. Farklı destinasyonlarda farklı gastronomi festivallerinin düzenlendiği de bilinmektedir.

Fotoğraf 3. La Tomatina Festival (kickasstrips.com, 2017)

4. Türkiye’de gastronomi festivallerinden örnekler

Türkiye’de düzenlenen gastronomi festivallerinin belirlenmesine için ikincil verilerden yararlanılmış ve bu verilerin elde edilmesinde Kültür ve Turizm Bakanlığının yerel etkinlikler hakkında bilgi veren internet sitesi incelenmiştir. İncelemeler sonunda Türkiye genelinde düzenlenen toplam 178 tane gastronomi konulu festival ve şenlik bulunduğu belirlenmiştir (tanıtma.gov.tr).

Tablo 1: Türkiye’de Düzenlenen Gastronomi Festivalleri ve Şenlikleri

İl Adı	Festivalin Adı
Adana	Karpuz Festivali
	Kiraz ve Güreş Festivali
Adıyaman	Bal Kültür ve Turizm Festivali
Afyonkarahisar	Atlıhisar Halı, Kilim ve Patates Festivali
	Bolvadin Kaymak ve Eber Gölü Festivali
	Bezelye Festivali
	Meyfes Meyvecilik Kültür ve Sanat Festivali
	Geleneksel Kültür-Sanat ve Bezelye Festivali
	Halı Kilim ve Kaymak Böreği Festivali
Aksaray	Flamingo ve Yumurta Festivali
	Ağaçören Ceviz Festivali
Amasya	Taşova Çiçek, Bamya Şenliği
Ankara	Elmadağ Eğitim, Bilim, Kültür ve Tirit Festivali
	Kutludüğün Gözleme ve Ayran Festivali
	Beypazarı Geleneksel Tarihi Evler, El Sanatları, Havuç ve Güveç Festivali
	Ayaş Geleneksel Dut, Tarihi Evler ve El Sanatları Festivali
	Geleneksel Kazan Kavunu Şöleni
	Bilinmeyen Zenginliğimiz Ankara Armudu
Antalya	Kutlama (Pilav) Günü
	Ayran Festivali
	Bal Festivali
	Elma Festivali
	Erik Festivali
	Şehzade Korkut Şenlikleri ve Mantar Festivali
	Bozova Keşkek Şöleni
	Gazipaşa Atatürk’ü Anma ve Çekirdeksiz Nar Festivali
	İbradı Üzüm Festivali
	Ormana Üzüm Festivali
	Üzümdere Köyü Üzüm ve Balık Festivali
	Belenobası Karpuz Festivali
	Finike Festivali
Çıglık Nar Festivali	
Ardahan	Kaşar Festivali
	13.Ulusal Kültür ve Bal Festivali
Aydın	Arap Dede Keşkek Hayır
	Koçarlı Çam Fıstığı Festivali
	Taze İncir Festivali
	Nazilli Belediyesi Uluslararası İncir Festivali
	Germencik Kültür-Sanat ve İncir Festivali

	Geleneksel İncir ve Kültür Festivali
Balıkesir	Burhaniye Uluslararası Zeytin ve Zeytinyağı Festivali
	Halk Oyunları, Zeytin ve Deve Güreşleri Festivali
	Kültür Sanat ve Süt Festivali
	Zeytin Kültür ve Sanat Festivali
	Altın Zeytin Kültür ve Sanat Festivali
Bartın	Bartın Kültür, Sanat Turizm ve Çilek Festivali
Bitlis	Ceviz Festivali
Bolu	Mengen Aşçılar ve Turizm Festivali
	Elma Festivali
Bursa	Kestane ve Kestane Şekeri Festivali
	Cumalıkızık Ahududu Şenliği
	Misi Yerel Lezzetler Şenliği
	5.Salçalık Yağ Biberi Kültür ve Sanat Festivali
	Zeytin Festivali
Çanakkale	Şeftali Kültür ve Sanat Festivali
	Eceabat Domates Festivali
	Uluslararası Bozcaada Kültür Sanat ve Bağbozumu Festivali
	Yerel Tatlar Festivali
Çankırı	Hacı Murad-I veli'yi Anma ve Kiraz Festivali
	Geleneksel Keşkek Şöleni
Çorum	Osmancık Pırlanta Pirinç Kültür ve Sanat Festivali
Denizli	Mısır- Ayçiçeği Hasatı ve Keşkek Günü Şenlikleri
	Tripolis Kültür ve Turfanda Sultaniye Çekirdeksiz Üzüm Festivali
	Geleneksel Kale Biberi Festivali ve Yağlı Pehlivan Güreşleri
	Kültür Sanat ve Leblebi Festivali
	Çivril Uluslararası Elma-Tarım Kültür Festivali
Diyarbakır	Uluslararası Diyarbakır Karpuz Festivali
Edirne	Kırcasalih Belediyesi 2.Uluslararası Bağcılık Festivali
	Uluslararası Bando ve Çiğir Festivali
	İpsala Çeltik (Pirinç) Kültür ve Sanat Festivali
Erzincan	Doğa-Kültür ve Tulum Peyniri Festival
	Refahiye Kültür ve Bal Festivali
	Üzümlü Belediyesi Kültür Turizm ve Üzüm Festivali
Erzurum	Geleneksel Yayla Şenlikleri Çağ Kebap Festivali
Gaziantep	Gaziantep 8.Uluslararası Antepfıstığı Kültür ve Sanat Festivali
Giresun	Çömlekçi Deresi Fındık Festival
	Meşepuarı Fındık Şenliği
	Çamoluk Bal Festivali
	Kuru Fasulye Festivali
Gümüşhane	Uluslararası Kuşburnu-Pestil, Kültür ve Turizm Şenliği
İstanbul	Uluslararası İstanbul Gastronomi Festivali
	GurmeFest - İstanbul Açık Gava Gurme Lezzetler Festivali
	Çikolatafest
	Çikolata Şekerleme ve Pasta Festivali
	İstanbul Midye Festivali
	İstanbul Maçka Çikolata Festivali
	Beşiktaş Lahmacun Festivali
	Moda Çiğ Köfte Festivali
	İstanbul Çay Festivali
	Beşiktaş Çiğköfte Festivali
	Pizza Festivali
	Makarna Festivali
	Breakfest İstanbul
	İstanbul Coffee Festival
	Acı Festivali İstanbul - Gastronominin En Acı Hali
	Beşiktaş Sokak Lezzetleri Festivali
	Üç Tutku Kitap Kahve Çikolata Festivali
	İstanbul Uluslararası Çikolata Festivali
Isparta	Seyyit Veli Baba Sultanı Anma ve Pilav Festivali
	Geleneksel Senirkent Kültür, Sanat ve Üzüm Festivali

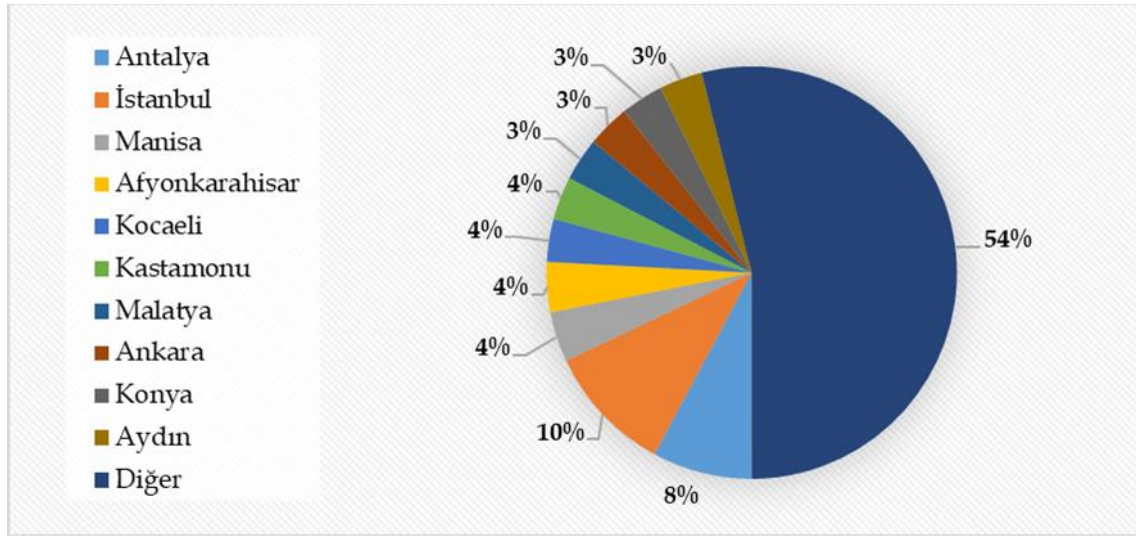

İzmir	Mart Dokuzu Ot Festivali
	Alaçatı Ot Festivali
	Buca Belediyesi ve Belenbaşı Köyü Yörük Kültürünü Tanıtma ve Kiraz Festivali
Karaman	Başyayla Kiraz Festivali
	Süleymanhacı Kavun Festivali
Kastamonu	Araç Hacı Bekir Şekerciler, Pastacılar ve Yayla Kültür Festivali
	Kestane Balı Festivali
	Antik Ginolu Gümüş Balık Festivali
	Uluslararası Tosya Kültür ve Pirinç Festivali
	Sepetçioğlu ve Siyez Bulguru Festivali
Kayseri	Uluslararası Taşköprü Kültür ve Sarımsak Festivali
	Ceviz-Gilaboru Festivali
Kırıkkale	Kültür ve Kayısı Festivali
	Kültür, Üzüm ve Kavun Festivali
Kırşehir	Sulakyurt Kavun-Karpuz Festivali
	Kaman Ceviz, Kültür ve Sanat Festivali
Kocaeli	Gölcük Belediyesi Yeşil İhsaniye Elma Festivali
	Karamürsel-Ereğli Balık Festivali
	Gölcük Belediyesi Değirmendere Fındık ve Kültür-Sanat Festivali
	Pişmaniye Festivali
	Yarımcı Altın Kiraz Festivali
	Turna Balığı Şenliği
Konya	Çilek Festivali
	Kayasulular Körpese-yidi Anma ve Pilav Günü Şenliği
	2.Tahinli Pide Festivali
	Beyaz Kiraz ve Ereğli Günleri Şenliği
	Akşehir Kirazı Kültür ve Sanat Festivali
	Üzüm, Karpuz, İpek Halı ve Kültür Festivali
Kütahya	Geleneksel Gediz Tarhana Festivali
	Tavşanlı Leblebi ve Kömür Festivali
	7.Bakla Festivali
Malatya	Yeşilyurt Kiraz-Kültür ve Spor Şenliği
	Malatya Fuarı & Uluslararası Kültür Sanat ve Kayısı Festivali
	Hekimhan Ceviz ve Kültür Festivali
	Arapgir Bağbozumu Şenlikleri
	Akçadağ Belediyesi Bal, Armut Kültür ve Sanat Şöleni
	Doğanşehir Elma ve Kültür Şenliği
Manisa	Manisa Mesir Festivali
	Bağbozumu Şenlikleri
	Köprübaşı Kültür Sanat ve Çilek Festivali
	Kiraz Festivali
	Gölmarmara Kavun Karpuz Festivali
	Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali
5. Akhisar Zeytin Hasat	
Mardin	Kiraz Festivali
Mersin	Göksu Beldesi Erik ve Kültür Festivali
	II. Uluslararası Kültür Turizm ve Tarım Festivali Ut Kayısı Festivali
	Elma-Üzüm ve Kültür Şenliği
	Güme Köyü Yayla ve Bal Şenliği
Muğla	Uluslararası Narenciye Festivali
	Yeşil Üzümlü ve Yöresi Kuzugöbeği Mantar Festivali
	Bodrum Belediyesi 2. Ot Yemekleri Festivali
Nevşehir	Bitez Mandalina Festivali
	Kültür Şenlikleri ve Kaymak Festivali
Niğde	14.Darboğaz Kiraz ve Sanat Festivali
Rize	Rize Çay ve Turizm Festivali
	İkizdere Anzer Balı ve Yayla Şenlikleri

Siirt	Siirt Fıstığı Teşvik ve Bal Festivali
Sinop	Dikmen Karakucak Güreşleri ve Sırık Kebabı Festivali
Sivas	Güneykaya Belediyesi Güreş, Börek ve Külbez Festivali
	Geleneksel Ahmet Ayık Karakucak Güreşleri ve Bal Festivali
	16.Zara Bal ve Kültür Festivali
	Geleneksel Kültür Sanat ve Patates Festivali
	Akıncılar Kültür Sanat ve Kavun Festivali
Tekirdağ	5.Boza Festivali
	Tekirdağ Kiraz Festivali
	Uluslararası Hayrabolu Ayçiçeği Festivali ve Sanayi Fuarı
Tokat	Zile Kiraz Festivali
	Kültürel Etkinlikler ve Çilek Festivali
Trabzon	Tonya Tereyağı Kültür ve Sanat Festivali
	Çayırbağı, Patates, Mısır Kültür ve Sanat Festivali
Tunceli	Çemişgezek Dut ve Peynir Festivali
	Pülümür Geleneksel Bal Festivali
Van	Çatak Kanispi Ceviz, Bal, Alabalık ve Doğa Festivali
Yozgat	3.Çığdem Şenlikleri
	Bal ve Kültür Festivali
Zonguldak	Bölüklü Yayla ve Bal Festivali
	Osmanlı Çileği Kültür Festivali

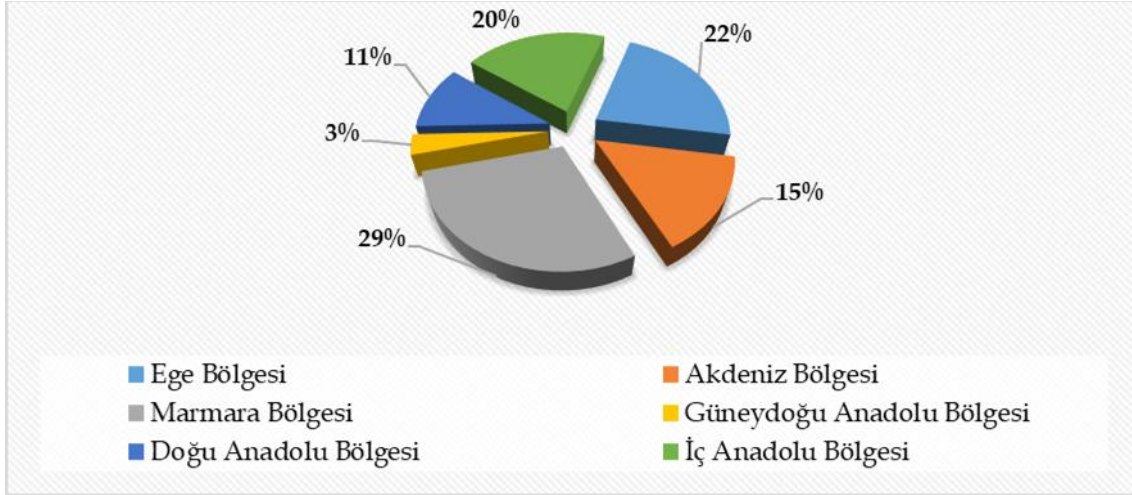
(www.tanitma.gov.tr)

Şekil 1: Türkiye’de Düzenlenen Gastronomi Festivallerinin ve Şenliklerinin Şehirlere Göre Dağılımı

Şekil 1’de Türkiye’de düzenlenen gastronomi festivallerinin şehirlere göre dağılımı verilmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın sitesi incelendiğinde gastronomi festivali ve şenliklerinin yaklaşık %10’u İstanbul’da, %8 Antalya’da, %16’sı Afyonkarahisar, Kastamonu, Kocaeli ve Manisa’da, %12’si de Ankara, Aydın, Konya ve Malatya’da düzenlenmiş ya da düzenlenecektir. Geriye kalan %54’lük oran 44 şehir arasında paylaşılmıştır.

Şekil 2: Türkiye’de Düzenlenen Gastronomi Festivallerinin ve Şenliklerinin Bölgelere Göre Dağılımı

Şekil 2’de Türkiye’de düzenlenen gastronomi festivallerinin ve şenliklerin bölgelere göre dağılımı verilmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın sitesi incelendiğinde gastronomi festivali ve şenliklerinin 44 adet ile yaklaşık %29’u Marmara Bölgesi’ndedir. Bunu 34 adet-%22 ve 31 adet-%20 ile sırasıyla Ege ve İç Anadolu Bölgesi izlemektedir. Akdeniz Bölgesi ise 23 gastronomi festivali ve şenlik ile %15’lik paya, Doğu Anadolu Bölgesi 16 gastronomi festivali ve şenlik ile %11’lik paya ve Güney Doğu Anadolu Bölgesi 5 gastronomi festivali ve şenlik ile %3’lük bir paya sahiptir.

Son yıllarda yerel yönetimlerin destinasyonları tanıtılabilmeleri ve pazarlayabilmeleri için başvurdukları gastronomi festivallerine aşağıdaki örnekler verilebilir.

Ankara’nın Kalecik ilçesinde gerçekleştirilen “Uluslararası Kalecik Karası Festivali” her yıl Eylül ayında gerçekleştirilmektedir. Festival sırasında konuklar, Kalecik Karası üzümünü ve bu üzümden üretilen şarapları tatmaktadır. Ayrıca kasnak böreği, ayva, armut, dut vs. gibi ürünlerin de tadına bakarak satın alma fırsatı bulunmaktadır. En iyi Kalecik karası üzümünün seçildiği festivalde; üzüm çiğneme yarışması gibi özgün etkinlikler düzenlenmektedir. Ayrıca sanatçıların ve yöresel sanatçıların konserleri de bulunmaktadır (İvgin, 2017). Buna ek olarak Antalya, Çanakkale, Denizli, Isparta, Kırıkkale, Konya, Manisa ve Mersin illeri ve bazı ilçelerinde üzüm ile ilgili festivallerde de yapılmaktadır (tanıtma.gov.tr).

“Alaçatı Ot Festivali”, her yıl nisan ayında gerçekleştirilmektedir. Bu festival "En fazla ot çeşidini kim toplayacak", "En güzel otlu yemeği kim pişirecek" yarışmalarıyla klasikleşmiş ve Alaçatı'nın doğal ve kültürel zenginliğini ortaya çıkarma amacı taşımaktadır. Festivalin son gününde, Alaçatı Amfi Tiyatro’da, en çok ot toplama ve en güzel ot yemeği yarışmaları düzenlenmektedir. Bunlara ek olarak Alaçatı'nın ünlü restoranları ve yerel üreticiler tarafından açılan stantlarda da yiyecek, içecek, çeşitli ot ve otlu ürünler sunularak damak ve göz zevkine hitap etmektedir (İvgin, 2017; cesme.bel.tr, 2017). Ayrıca Urla Enginar Festivali, Urla Mart Dokuzu Ot Festivali, Seferihisar’da Tarladan Sağlığa Şevketi Bostan Şenliği ve Bodrum Ot Festivali Ege mutfağının bir zenginliği olan ot ve sebzelerin sergilendiği çeşitli festivaller ve şenliklerdendir (visitizmir.org).

Mesir Macunu Festivali her yıl Nevruz haftasında gerçekleştirilmektedir. 2012 yılında UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili Listesi’ne eklenen 41 çeşit bitki ve baharatın karışımından oluşan, en az üç ton mesir macunu dağıtılmak amacıyla hazırlanmaktadır (aregem.kulturturizm.gov.tr, 2017).

Balıkesir’in Burhaniye ilçesinde bölgenin geçim kaynağı olan zeytin sektörüne dikkat çekmek, üretici ve tüketiciyi bir araya getirmek amacıyla “Uluslararası Burhaniye Zeytin ve Zeytinyağı Festivali” ve Edremit ilçesinde de “Edremit Zeytin Hasat Sonu Şenliği” düzenlenmektedir (burhaniye.bel.tr, 2017; edremit.bel.tr, 2017). Ayrıca Aydın’ın Didim ilçesinde “Uluslararası Didim Zeytin Festivali”, Bursa Gemlik’te “Gemlik Zeytin Festivali” ve Balıkesir Ayvalık’ta “Ayvalık Zeytin Festivali” düzenlenmektedir.

Muğla’nın Fethiye ilçesinde Nisan ayında “Kuzugöbeği Mantar Festivali”, Tekirdağ’da her yıl Haziran ayında “Tekirdağ Kiraz Festivali”, İstanbul’da her yıl Temmuz ayında “Silivri Yoğurt Festivali”, Kastamonu Taşköprü ilçesinde “Uluslararası Kültür ve Sarımsak Festivali” düzenlenmektedir (gezialemi.com, 2017; kirazfestivali.tekirdag.bel.tr, 2017). Türkiye’deki festivallerin bundan ibaret olmadığını, en ufak yerleşim biriminden büyükşehirlere kadar çok sayıda gastronomi festivallerinin yapıldığını belirtmek gerekmektedir.

5. Sonuç ve öneriler

Gastronomi festivalleri, küreselleşen dünyada, bölgesel bir kimliğin oluşturulması, korunması ve geliştirilmesi için iyi bir fırsattır. Buna ek olarak gerçekleştirildiği destinasyona ekonomik, sosyokültürel, çevresel açıdan ve pazarlama açısından önemli etkileri bulunmaktadır. Festivale katılanların gastronomik değerlere karşı bilgi ve ilgilerinin artması, ulaşım hizmetlerinin kullanılması, konaklamalar için otel odalarının kiralanması, etkinlikler sırasında çeşitli amaçlarla salonların kullanılması, turistik bölgelerde turizmin canlanmasına doğrudan katkı sağlamaktadır. Tüm bu olumlu etkilerinin yanı sıra sosyokültürel olarak yerli halk göçü, yaşam biçimlerinde bozulma, medya etkileri, kültürel yapının zedelenmesi; çevresel olarak trafik sorunları, çevre kirliliğine yol açan atıklar, gürültü kirliliği, çevredeki yapılara zarar verilmesi gibi planlanmayan ve istenmeyen sorunlara da yol açabilmektedir. Bu gibi olumsuzlukların asgari düzeyde olması ya da tamamen ortadan kaldırılması için etkinlikleri gerçekleştiren organizasyonlar, kurum veya kuruluşlar planlamayı daha iyi yapmalıdırlar. Buna ek olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı, belediyeler ve yerel etkinlikler hakkında bilgi veren resmi internet siteleri incelendiği zaman bazı illerde gastronomi festivallerinin olmadığı görülmüştür. Turistik çekicilik yaratılmak istenilen illerde bu tarz festivallerin düzenlenmesinin ve sayısının artırılmasının turizm açısından faydalı olacağı düşünülmektedir. Düzenlenecek gastronomi festivalleri ile doğal güzelliklerinin, tarihi dokusunun daha çekici hale getirilebileceği de unutulmamalıdır. Ayrıca gastronomi festivallerinin yapıldığı illerle bilgi alışverişi yapılarak daha bilinçli bir şekilde gastronomi festivalleri gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- BELLOWS, K. (2011). *Dünya Mutfaklarına Seyahat: Sıradışı 500 Gurme Adres*, İstanbul: NTV Yayıncılık.
- BEŞİRLİ, H. (2011). "Türk Kültüründe Güç, İktidar, İtaat Ve Sadakatın Yemek Sembolizmi Esasında Değerlendirilmesi" *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 58, s. 139-152.
- BEŞİRLİ, H. (2010). "Yemek, Kültür ve Kimlik", *Milli Folklor*, 2010, 87, s.159-169.
- COHEN, E., ve Avieli, N. (2004). "Food in Tourism: Attraction and Impediment", *Annals of Tourism Research*, 31/4, 755-778.
- DOĞDUBAY, M. ve İlsay, S. (2016). *Bir İletişim Biçimi Olarak Gastronomi Konulu Festivaller*, Hakan Doğdubay ve İlsay (Ed.), *Bir İletişim Biçimi Olarak Gastronomi* içinde (s. 169-193). Ankara: Detay Yayıncılık.
- DREGDE, D. - Whitford, M. (2011). "Event Tourism Governance And The Public Sphere", *Journal of Sustainable Tourism*, 19(4-5).
- EINARSEN, K. & Mykleton, R. J. (2009). "Exploring The Success Of The Gladmatfestival (The Stavanger Food Festival)", *Scandinavian Journal Of Hospitality And Tourism*, 9(2/3), s. 225-248.
- GÜRSOY, D., Kim, K. Ve Uysal, M. (2004). "Perceived Impacts Of Festivals And Special Events By Organizers: An Extension And Validation", *Tourism Management*, 25, s. 171-181.
- GRIFFIN, M. R. & Frongillo, E. A. (2003). "Experiences And Perspectives of Farmers From Upstate New York on Farmers' Markets", *Agriculture And Human Values*, 20(2), s. 189-203.
- HALL, C. M., & Sharples, E. (2003). "The Consumption of Experiences or The Experience of Consumptions? An Introduction of The Tourism of Taste",
https://www.academia.edu/295108/The_Consumption_of_Experiences_or_the_Experience_of_Consumption_An_Introduction_to_the_Tourism_of_Taste?auto=download adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 01.07.2017.
- İMİRGİ, A. (2005). "Festival Kavramı Üzerine Düşünceler", *Milli Folklor*, 17(65), s. 29-36.
- İVGİN, E. (2013). *Alaçatı Ot Festivali*, http://www.gezialesmi.com/FestivalEtkinlikAyrinti_Y.asp?ID=179&SAYFA=10 adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 03.07.2017.
- İVGİN, E. (2013). *Uluslararası Kalecik Karası Festivali*, http://www.gezialesmi.com/FestivalEtkinlikAyrinti_Y.asp?ID=209&SAYFA=10 adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 03.07.2017.
- KÜÇÜK, M. (2013). "Kültür Turizmi Kapsamında Yer Alan Festival Etkinliklerinin Yerel Kalkınmaya Katkısı: Uluslararası Beyşehir Göl Festivali Üzerine Bir Araştırma", *I. Köp Bölgesel Kalkınma Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, ss. 345-357.
- KÖMÜRCÜ, G. B. (2013). *Etkinlik Turizmi Çeşidi Olarak Festivaller: Bozcaada Yerel Tatlar Festivali Örneği*, T.C. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 31.
- MCKERCHER, B., Mei, W.S. Ve Tse, T. (2006). "Are Short Duration Cultural Festivals Tourist Attractions?", *Journal of Sustainable Tourism*, 14(1), 55-66.
- MITCHELL, R. And Hall, C.M. (2003). *Consuming Tourism: Food Tourism Consumer Behavior*. In Hall, C.M., Sharples , L. , Mitchell , R. , Macions , N. And Cambourne , B. (Eds.) *Food Tourism Around The World: Development, Management And Markets*, Boston: Butterworth-Heinemann.
- PEDERSEN, L. B. (2012). *Creativity in gastronomy- exploring the connection between art and craft*, (Unpublished Thesis). Copenhagen Business School, Frederiksberg.
- RUSHER, K. (2003). *The Bluff Oyster Festival And Regional Economic Development: Festivals As Culture Commodified*, In Hall, C.M. Sharples, L., Mitchell, R., Macions, N. And Cambourne, B. (Eds.) *Food Tourism Around The World: Development, Management And Markets*, Butterworth-Heinemann, Boston: Ma.
- SAĞIR, A. (2012). "Bir Yemek Sosyolojisi Denemesi Örneği Olarak Tokat Mutfağı", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 7/4.
- SONER, F. (2003). *Gastronomy tourism: A solution for small cities marketing and regional development*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), T.C. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- YEOMAN, I., Robertson, M., Ali-Knight, J., Drummond, S. Ve McMahon-Beattie, U. (2012). *Festival And Events Management*, Routledge.
<http://www.napatrufflefestival.com/about-the-festival/> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 02.07.2017.
<http://www.hawaiiifoodandwinefestival.com/about-us> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 02.07.2017.
<http://www.cesme.bel.tr/etkinlik/8-alacati-ot-festivali-6-9-nisan-2017-809089> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 03.07.2017.
<http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,50999/mesir-macunu-festivali.html> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 03.07.2017.
<http://kirazfestivali.tekirdag.bel.tr/> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 03.07.2017.

- http://www.gezialemi.com/FestivalEtkinlik_Y.asp?ULKE=T%FCrkiye&KITA=Avrupa&SEHIR=&AY=&SAYFA=10 adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 03.07.2017.
- <http://galwayoysterfestival.com/index.php/history-of-the-galway-international-oyster-seafood-festival/> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 25.07.2017.
- <http://www.visitizmir.org/tr/sayfa/ne-yapmali/gastronomi/ot-festivalleri> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 25.07.2017.
- <http://www.burhaniye.bel.tr/haberler/duyurular/246-11-uluslararasi-burhaniye-zeytin-ve-zeytinyagi-hasat-festivali-programi.html> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 25.07.2017.
- <https://www.edremit.bel.tr/index.php/2017/02/16/edremit-2-zeytin-hasat-sonu-senligi-basliyor/> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 25.07.2017.
- <http://ipnc.org/> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 25.07.2017.
- <http://www.birdunyakesfet.com/dunyaca-unlu-ilginc-yemek-festivalleri/> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 10.11.2017.
- <https://www.wildfoods.co.nz/> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 10.11.2017.
- <https://www.sortiraparis.com/hotels-and-restaurants/fooding/articles/40952-2017-bread-festival-in-paris/lang/en> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 10.11.2017.
- <http://www.hurriyet.com.tr/soguk-yemek-festivali-24823356> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 10.11.2017.
- <http://www.hurriyet.com.tr/seyahat/dunyanin-en-ilginc-festivali-phuket-vejetaryen-festivali-40375458> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 10.11.2017.
- <https://verve.ie/> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 17.12.2017.
- <http://kickasstrips.com/> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 17.12.2017.
- <https://www.rentalescapes.com/> adresinden erişilmiştir. Erişim Tarihi: 17.12.2017.